

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-41>

УДК: 330.322:664

ЛАГОДІЄНКО Володимир

Одеський національний технологічний університет
<https://orcid.org/0000-0001-9768-5488>

НІКОЛЮК Олена

Одеський національний технологічний університет
<https://orcid.org/0000-0002-1665-0361>

САВЧЕНКО Тетяна

Одеський національний технологічний університет
<https://orcid.org/0000-0001-7990-1570>

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ЗАПОБІГАННЯ РИЗИКАМ НА ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Статтю присвячено питанням формування інвестиційної політики запобігання ризикам на харчових підприємствах. Метою статті є аналіз та удосконалення наявного теоретико-методичного забезпечення щодо управління ризиками та формування інвестиційної політики запобігання ризиків підприємства харчової промисловості.

В статті визначено, що ризик - це невизначеність, мінливість доходів та ймовірність часткової або повної втрати інвестованих ресурсів. В свою чергу, інвестиційний ризик являє собою невизначеність, пов'язана з можливістю відхилення фактичних результатів від планових через вплив різних чинників. Інвестиційний ризик може проявлятися у вигляді втрати прибутку, капіталу чи інших фінансових ресурсів внаслідок несприятливих економічних, фінансових або управлінських рішень. Розглянуто передумови управління інвестиційними ризиками підприємств харчової промисловості в умовах сучасної економіки, що характеризується високим рівнем турбулентності, глобалізаційними викликами та цифровою трансформацією. В дослідженні представлено систематизацію інвестиційних ризиків за джерелами їх виникнення, включаючи фінансові, технологічні, ринкові, регуляторні, організаційні, кадрові ризики та екологічні ризики, які безпосередньо виникають під час діяльності підприємств харчової промисловості.

Визначено, що для мінімізації інвестиційних ризиків підприємствам харчової промисловості необхідно розробляти та реалізовувати ефективну політику запобігання ризикам, яка ґрунтується на використанні сучасних методик управління ризиками та впровадженні інноваційних підходів до прийняття інвестиційних рішень. В умовах нестабільного ринкового середовища підприємствам харчової промисловості рекомендовано застосовувати диверсифікацію інвестиційних активів, страхування валютних ризиків, прогнозування ринкових тенденцій, впровадження цифрового інструментарію для оптимізації управлінських процесів, розвиток корпоративної культури та впровадження сталих практик. Запропонований перелік заходів в рамках інвестиційної політики запобігання ризиків сприятиме підвищенню стійкості підприємств харчової промисловості до зовнішніх викликів, забезпеченню ефективності інвестиційної діяльності та досягненню стратегічних цілей сталого розвитку.

Ключові слова: інвестиційна політика, інвестиції, ризики, запобігання ризиків, ризик-менеджмент, харчове підприємство, підприємство харчової промисловості.

LAGODIENKO Volodymyr, NIKOLIUK Olena, SAVCHENKO Tetiana
Odesa National University of Technology

INVESTMENT POLICY FOR RISK PREVENTION IN FOOD ENTERPRISES

This article is devoted to forming an investment policy for risk prevention in food enterprises. Its aim is to analyze and improve the existing theoretical and methodological framework for risk management and the development of an investment policy for risk prevention in food industry enterprises.

The article defines risk as uncertainty, income variability, and the probability of partial or complete loss of invested resources. Investment risk, in turn, represents uncertainty related to the possibility of actual results deviating from planned outcomes due to the influence of various factors. Investment risk can manifest as a loss of profit, capital, or other financial resources resulting from unfavorable economic, financial, or managerial decisions. The study examines the prerequisites for managing investment risks in food industry enterprises in a modern economy characterized by high turbulence, globalization challenges, and digital transformation.

The research systematizes investment risks based on their sources, including financial, technological, market, regulatory, organizational, personnel, and environmental risks that directly arise in the operations of food industry enterprises. It is determined that to minimize investment risks, food industry enterprises need to develop and implement an effective risk prevention policy based on applying modern risk management methodologies and adopting innovative approaches to investment decision-making.

In an unstable market environment, food industry enterprises are recommended to apply investment asset diversification, currency risk insurance, market trend forecasting, digital tool implementation for management process optimization, corporate culture development, and the integration of sustainable practices. The proposed measures within the investment policy for risk prevention will enhance the resilience of food industry enterprises to external challenges, ensure the effectiveness of investment activities, and contribute to achieving the strategic goals of sustainable development.

Keywords: investment policy, investments, risks, risk prevention, risk management, food enterprise, food industry enterprise.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах розвитку економіки харчова промисловість відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки країни, формуванні стабільного внутрішнього ринку та зміцненні експортного

потенціалу. Проте діяльність підприємств харчової сфери супроводжується численними ризиками, які безпосередньо впливають на їх фінансову стійкість, ефективність виробництва, конкурентоспроможність, створюють значні загрози для їх функціонування та розвитку. Варто зазначити, що зростання глобальної конкуренції та прискорені темпи цифровізації економіки вимагають від підприємств харчової промисловості впровадження інвестиційної політики, спрямованої не лише на розвиток виробничих потужностей та інноваційних технологій, а й на ефективне управління ризиками. Інвестиційна політика, орієнтована на запобігання ризикам, є важливим інструментом для забезпечення стійкості та адаптивності підприємств в умовах турбулентного бізнес-середовища. Отже, виникає необхідність обґрунтування теоретико-методичного підходу до управління ризиками на основі інвестиційних стратегій, що дозволить мінімізувати негативний вплив дестабілізуючих факторів та забезпечити стабільний розвиток підприємств галузі.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання формування інвестиційної політики запобігання ризиків підприємства знайшли висвітлення у великій кількості наукових праць. Такі провідні вчені як Басюркіна Н. Й. [8], Євстахевич В. Л. [7], Жовновач Р. І. [2], Ласкаєв О. М. [8], Марковіч Г.М. [3], Немченко В. В. [9], Резник В. В. [1], Романчук С. А. [2], Скопенко Н. С. [1], Тейлор Дж. В. [4], Тітман С. [5], Шевчук М. О. [2] та інші вітчизняні і зарубіжні дослідники присвятили свої публікації питанням теоретичного та практичного забезпечення формування інвестиційної політики, аналізу ризиків і розробці механізмів їх мінімізації в умовах сучасного економічного середовища. Зокрема, дослідження вчених охоплюють різні аспекти, починаючи від концептуальних підходів до управління ризиками, і закінчуючи розробкою конкретних інструментів для ефективної оцінки та мінімізації потенційних загроз, що виникають в процесі інвестиційної діяльності підприємств.

Незважаючи на широке висвітлення зазначеної тематики в працях провідних дослідників, деякі аспекти не розкриті в повній мірі. Зокрема недостатньо обґрунтованими залишаються питання формування та реалізації інвестиційної політики запобігання ризикам у харчовій промисловості. Тому виникає необхідність обґрунтування інвестиційної політики яка дозволить мінімізувати негативний вплив дестабілізуючих факторів та забезпечити стабільний розвиток підприємств галузі.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є аналіз та удосконалення наявного теоретико-методичного забезпечення щодо управління ризиками та формування інвестиційної політики запобігання ризиків підприємства харчової промисловості.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В умовах сучасної економіки, що характеризується високим рівнем турбулентності, глобалізаційними викликами та цифровою трансформацією, підприємства стикаються з численними ризиками, які можуть призвести до значних фінансових втрат або навіть банкрутства. Особливо актуальним питання управління ризиками є для підприємств харчової галузі, які працюють у середовищі жорсткої конкуренції, зростаючих вимог до якості продукції та коливань цін на сировину. Інвестиційна політика запобігання ризикам виступає основою стратегічного управління підприємством. Варто відзначити, що сьогодні саме інвестування є ключовим фактором забезпечення сталого зростання підприємств, зокрема у харчовій промисловості. Воно сприяє збільшенню капіталу, підвищенню конкурентоспроможності, створенню нових робочих місць та впровадженню інноваційних технологій. Водночас, інвестування завжди супроводжується певними ризиками, які можуть негативно впливати на фінансову стійкість та ефективність діяльності підприємств [1]. В контексті поточного дослідження необхідно визначити сутність інвестиційних ризиків.

Науковці Жовновач Р. І., Романчук С. А. та Шевчук М. О. визначили чотири основні підходи до трактування категорії «ризик», що дозволяє системно підходити до їх аналізу та управління. На думку вчених ризики можуть розглядатися як [2]:

- можливість виникнення небезпечних подій, що негативно впливають на діяльність підприємства;
- об'єкт кількісного аналізу для розробки ефективних механізмів управління ризиками;
- чинники або події, що можуть зумовити втрати та негативні наслідки;
- безпосередній процес управління ризиками, спрямований на їхню ідентифікацію, оцінку та мінімізацію.

Грунтуючись на зазначених підходах, можна стверджувати, що ризик - це невизначеність, мінливість доходів та ймовірність часткової або повної втрати інвестованих ресурсів.

Дослідження представлених в літературі підходів до визначення сутності інвестиційного ризику свідчить про його багатогранність та комплексний характер. Визначення, надані різними дослідниками, охоплюють широкий спектр аспектів цього феномену – від відхилення фактичної доходності від очікуваної [3] до необхідності оцінки та ідентифікації різних видів ризиків [4]. При цьому частина дослідників

акцентує увагу на ймовірнісному характері інвестиційного ризику. Так, Тітман С. розглядає його як невід'ємну складову будь-якого інвестиційного рішення, що потребує обов'язкового врахування при прийнятті управлінських рішень [5]. Жовновач Р. І., Романчук С. А. та Шевчук М. О. наголошують на невизначеності доходів, пов'язаних з інвестиційним проектом [2], а Гайдис Н. М. підкреслює можливість виникнення непередбачених фінансових втрат у процесі реалізації інвестиційної діяльності [6]. Скопенко Н. С. та Резник В. В. прийшли до висновку, що інвестиційний ризик є невід'ємною складовою будь-якої інвестиційної діяльності та відображає ймовірність відхилення фактичних результатів від запланованих. Він може проявлятися у вигляді фінансових втрат, зниження доходів або прибутку, втрати капіталу чи невиконання соціальних та екологічних зобов'язань [1].

Узагальнюючи думки вчених, доцільно зробити висновок, що інвестиційний ризик – це невизначеність, пов'язана з можливістю відхилення фактичних результатів від планових через вплив різних чинників. Такий ризик може проявлятися у вигляді втрати прибутку, капіталу чи інших фінансових ресурсів внаслідок несприятливих економічних, фінансових або управлінських рішень.

Інвестиційні ризики це багатовимірне явище, що може суттєво впливати на ефективність та стабільність діяльності підприємства, зокрема і харчової промисловості. Вони можуть мати різну природу походження та проявлятися на різних етапах інвестиційного процесу, від прийняття рішення про вкладення капіталу до реалізації проекту та отримання очікуваного прибутку. У харчовій промисловості ці ризики мають специфічний характер, зумовлений технологічними особливостями, динамічним попитом на продукцію, жорсткими регуляторними вимогами та залежністю від сировинної бази [7, 8]. Залежно від джерел виникнення інвестиційні ризики підприємства харчової промисловості доцільно представляти наступним чином (рис. 1).

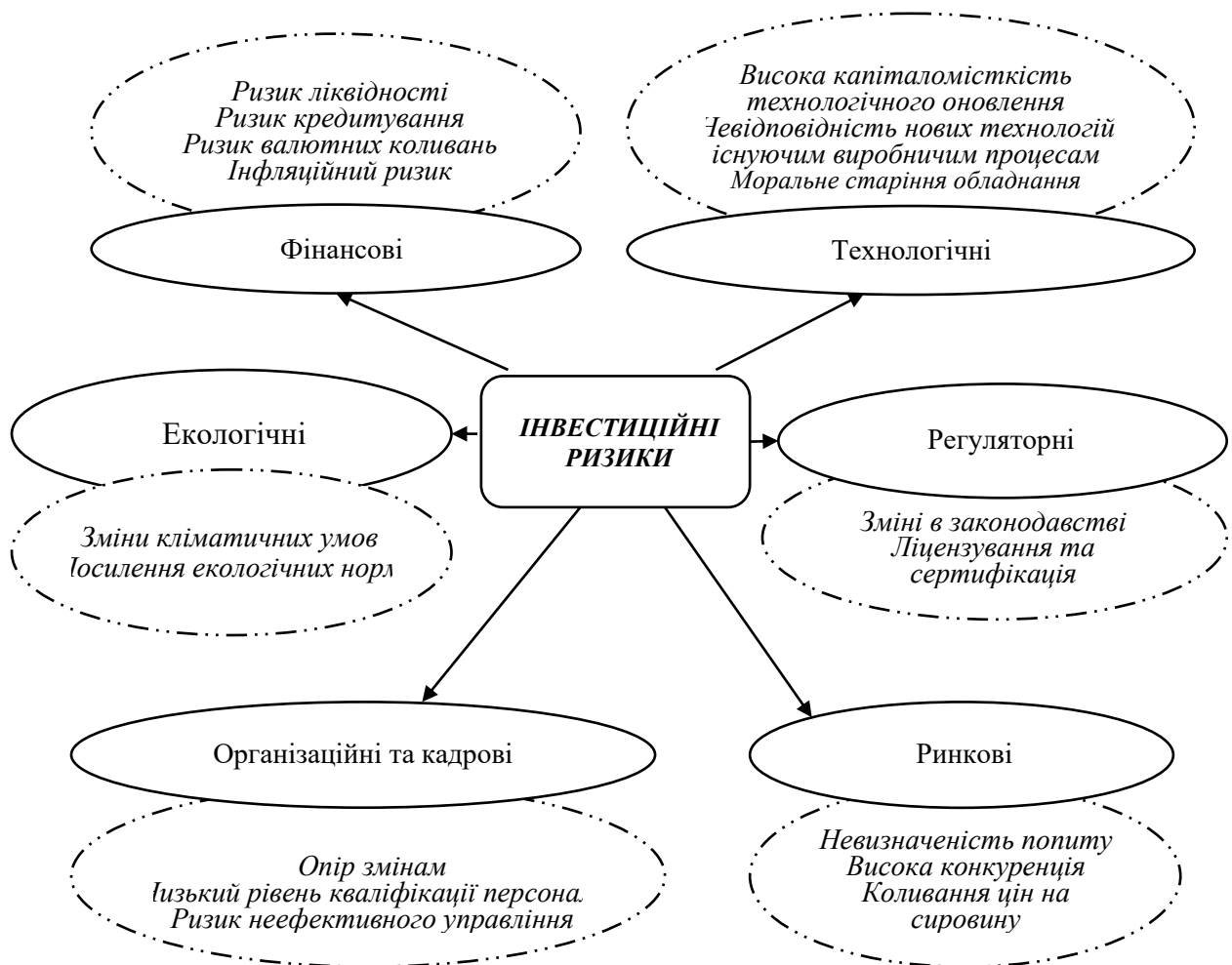

Рис. 1. Інвестиційні ризики підприємства харчової промисловості залежно від джерел виникнення
Джерело: удосконалено автором

Фінансові ризики безпосередньо впливають на здатність підприємства залучати та використовувати інвестиції. До групи фінансових ризиків доцільно віднести:

ризик ліквідності, який виникає у разі нестачі грошових коштів для фінансування інвестиційних проєктів, що може спричинити їх заморожування або повну відмову від запланованих заходів;

ризик кредитування, який пов'язаний з обмеженим доступом до фінансових ресурсів через високі відсоткові ставки або жорсткі вимоги кредиторів, що ускладнює залучення капіталу для модернізації виробництва;

ризик валютних коливань, який впливає на вартість імпортованого обладнання, сировини та матеріалів, що є критичним для харчової промисловості, яка часто використовує закордонні постачання;

інфляційний ризик, який полягає у зростанні витрат на виробництво та зниженні купівельної спроможності споживачів, що безпосередньо впливає на прибутковість інвестицій.

Технологічні ризики виникають постійно, оскільки харчова промисловість активно впроваджує новітні технології для підвищення ефективності виробництва. До групи технологічних ризиків доцільно відносити:

високу капіталомісткість технологічного оновлення, яка є значною проблемою, адже сучасні інноваційні технології потребують значних інвестицій, що може ускладнювати їх впровадження, особливо для малих і середніх підприємств;

моральне старіння обладнання, оскільки швидкий розвиток технологій може призвести до того, що придбане обладнання застаріє ще до завершення терміну його експлуатації, що вимагає додаткових інвестицій у його оновлення;

невідповідність нових технологій існуючим виробничим процесам, оскільки складнощі інтеграції нових технологічних рішень можуть знижувати ефективність їх використання та призводити до необхідності модернізації інших компонентів виробництва.

Ринкові ризики пов'язані з динамікою попиту та конкуренцією у харчовій промисловості, до цієї групи ризиків доцільно відносити:

невизначеність попиту, яка впливає на реалізацію продукції, оскільки споживчі уподобання, економічні кризи та інші фактори суттєво змінюють структуру ринку;

високу конкуренцію у харчовій галузі, адже невдало обрані інвестиційні рішення можуть не принести очікуваних фінансових результатів через значний тиск з боку інших виробників;

коливання цін на сировину, оскільки залежність від постачальників та сезонність виробництва сировини спричиняють нестабільність витрат та впливають на собівартість готової продукції.

Регуляторні ризики виникають у зв'язку зі змінами у законодавстві та посиленням контролю з боку державних органів, до них варто відносити:

зміни в законодавстві, зокрема щодо впровадження нових екологічних стандартів, санітарно-гігієнічних норм, змін у податковій політиці, вони суттєво впливають на витрати підприємств та ускладнюють реалізацію інвестиційних проєктів;

ліцензування та сертифікацію, оскільки додаткові вимоги до якості та безпеки продукції уповільнюють реалізацію інвестиційних ініціатив, що особливо актуально у разі виходу на нові ринки.

Організаційні та кадрові ризики також впливають на ефективність інвестицій, до цієї групи доцільно відносити:

недостатній рівень кваліфікації персоналу, оскільки впровадження інновацій потребує навчання працівників, що вимагає додаткових фінансових і часових ресурсів;

опір змінам, адже працівники можуть негативно сприймати впровадження нових методів роботи та змін у виробничому процесі, що ускладнює реалізацію інноваційних проєктів;

ризик неефективного управління, який виникає у разі неправильного планування інвестиційних проєктів або прийняття нераціональних рішень, що знижує ефективність використання інвестованих коштів.

Екологічні ризики набувають дедалі більшого значення в умовах зростаючої уваги до екологічної відповідальності підприємств [9]. До цієї групи ризиків доцільно відносити:

посилення екологічних норм, яке змушує підприємства харчової промисловості відповідати сучасним вимогам щодо утилізації відходів, енергозбереження та використання екологічно чистих технологій, що в свою чергу вимагає значних інвестицій у модернізацію виробництва;

зміни кліматичних умов, адже погодні аномалії впливають на сировинну базу підприємства, що ускладнює планування виробництва та може призводити до зростання витрат на закупівлю сировини.

Для мінімізації інвестиційних ризиків підприємствам харчової промисловості необхідно розробляти та реалізовувати ефективну політику запобігання ризикам, яка ґрунтується на використанні сучасних методик управління ризиками та впровадженні інноваційних підходів до прийняття інвестиційних рішень.

Тож, в рамках політики запобігання ризиків необхідно застосовувати системний аналіз ризиків, що передбачає виявлення, оцінку та прогнозування потенційних загроз із використанням аналітичних інструментів, зокрема SWOT-аналізу, PESTLE-аналізу, сценарного аналізу та економіко-математичного моделювання. Сформований інструментарій дозволить ідентифікувати основні ризикові чинники та розробити відповідні стратегії їхнього зниження.

Наступним механізмом мінімізації ризиків підприємства харчової промисловості виступає диверсифікація інвестиційного портфеля. Розподіл інвестицій між різними активами, зокрема технологічним

обладнанням, новими виробничими лініями, маркетинговими кампаніями, розширенням ринків збуту, дозволить зменшити загрозу втрат у разі виникнення несприятливих подій у певному сегменті ринку. В цьому контексті особливо увагу варто приділяти інвестуванню в інноваційні технології, що забезпечують підвищення продуктивності та конкурентоспроможності підприємства.

Також в якості методу захисту від фінансових, виробничих та ринкових ризиків доцільно застосовувати страхові механізми. Страхування інвестиційних ризиків надасть можливість компенсувати можливі втрати, що виникають через непередбачувані події (економічні кризи, збої у постачанні сировини, техногенні катастрофи, зміни в регуляторному середовищі, тощо). Також, у цьому контексті, особливо актуальним виступає страхування валютних ризиків, що дозволить підприємствам мінімізувати наслідки валютних коливань при закупівлі імпортованих компонентів.

Використання сучасних цифрових технологій у ризик-менеджменті підвищує ефективність процесу оцінки ризиків та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Інтеграція цифрового інструментарію (Big Data, штучний інтелект, прогнозна аналітика, тощо) дозволить підприємствам харчової промисловості швидко аналізувати великі масиви даних, виявляти закономірності та прогнозувати ймовірність настання ризикових ситуацій [10]. Залучення цифрового інструментарію сприятиме зменшенню невизначеності та підвищенню ефективності інвестиційної політики.

Задля підвищення рівня фінансової стійкості харчового підприємства доцільно формувати резервний капітал, оптимізувати структуру фінансування та здійснювати ретельний контроль за ліквідністю активів підприємства. Комплекс зазначених заходів дозволить забезпечити фінансову гнучкість підприємства та зменшити ризик втрати платоспроможності у разі виникнення непередбачених обставин.

Ефективним заходом в рамках мінімізації організаційно-кадрових ризиків доцільно вважати розвиток корпоративної культури харчового підприємства. Оскільки висококваліфіковані працівники володіють необхідними знаннями та навичками для роботи в швидко змінюваних умовах, вони здатні оперативно реагувати на виклики, що виникають у процесі реалізації інвестиційних проєктів. Для розвитку корпоративної культури харчовим підприємствам необхідно впроваджувати програми підвищення кваліфікації, розробляти мотиваційні системи та адаптувати кадрову політику до потреб інноваційно-інвестиційного розвитку.

Дотримання принципів сталого розвитку та ESG-стандартів виступає ще одним важливим елементом інвестиційної політики запобігання ризикам підприємства харчової промисловості. Інтеграція екологічних, соціальних та управлінських практик у процес прийняття інвестиційних рішень дозволить зменшити довгострокові ризики, пов'язані із змінами у законодавстві, екологічними катастрофами, соціальними конфліктами, тощо. Також варто відмітити, що залучення екологічно чистих технологій, оптимізація процесів утилізації відходів та впровадження енергоефективних рішень не лише знизять екологічні ризики, а й підвищать довіру інвесторів та споживачів підприємства харчової галузі.

Таким чином, впровадження ефективної інвестиційної політики запобігання ризикам забезпечить харчовим підприємствам стабільність, підвищення інвестиційної привабливості, фінансову незалежність та стійкий розвиток у довгостроковій перспективі. Запропоновані заходи в рамках інвестиційної політики запобігання ризиків підприємства харчової галузі, у порівнянні з існуючими ґрунтуються на аналізі ризиків, диверсифікації інвестицій, застосуванні страхових механізмів, залученні цифрового інструментарію, фінансовій гнучкості, розвитку корпоративної культури, дотриманні принципів сталого розвитку, дозволять розробляти ефективні стратегії інвестування, знижувати рівень невизначеності та забезпечувати стабільний розвиток навіть в умовах динамічного ринкового середовища.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

В умовах високої економічної турбулентності та глобальних викликів інвестиційні ризики набувають особливої значущості для підприємств харчової промисловості. Вони мають багатовимірний характер, охоплюючи фінансові, технологічні, ринкові, регуляторні, організаційні, кадрові та екологічні аспекти. Для запобігання ризиків підприємства повинні впроваджувати ефективну інвестиційну політику, що ґрунтується на системному аналізі ризиків, диверсифікації інвестиційного портфеля, використанні інноваційних підходів та цифрового інструментарію для прийняття рішень, розвитку корпоративної культури та дотриманні стратегій сталого розвитку. Впровадження обґрунтованої інвестиційної політики запобігання ризиків сприятиме підвищенню фінансової стійкості, конкурентоспроможності та довгострокової ефективності діяльності підприємств харчової промисловості.

Література

1. Скопенко, Н. С., & Резник, В. В. (2024). Теоретичні підходи до визначення інвестиційних ризиків та сучасні методи управління ними. *Інвестиції: практика та досвід*, (16), 108–116. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.16.108>

2. Жовновач, Р. І., Романчук, С. А., & Шевчук, М. О. (2019). Управління ризиками інвестиційного маркетингу диверсифікованих підприємств. *Ефективна економіка*, (11), 2–6. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.11.17>
3. Markowitz, H. M. (1991). *Portfolio selection: Efficient diversification of investments* (2nd ed.). New York: John Wiley & Sons.
4. Taylor, J. W. (2008). Estimation value at risk and expected short-fall using expectiles. *Journal of Financial Econometrics*, 6(3), 231–252. <https://doi.org/10.1093/jfifinec/nbn001>
5. Titman, S., Keown, A. J., & Martin, J. D. (2021). *Financial management: Principles and applications* (14th Global Ed.). London: Pearson Education Limited.
6. Гайдис, Н. М. (2002). *Інвестування*. Львів: Львівський банківський інститут НБУ.
7. Євстахевич, В. Л., Комар, В. М., Гармаш, Р. В., Ожибко, В. Б., Воїнський, Н. В., & Давидович, М. І. (2024). Ключові ризики функціонування підприємств харчової промисловості в умовах війни. *Академічні візії*, (27). <https://doi.org/10.5281/zenodo.13481699>
8. Басюркіна, Н. Й., & Ласкаєв, О. М. (2021). Ризики хлібопекарного бізнесу в Україні. У *Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття – 2021: IX Міжнародна науково-практична конференція* (м. Одеса, 19–20 жовтня 2021 р.) (с. 327–330). Одеса: Одеська національна академія харчових технологій. <https://card-file.ontu.edu.ua/handle/123456789/19303> (дата звернення: 2 грудня 2024 р.)
9. Немченко, В. В., & Немченко, Г. В. (2020). Управління харчовими підприємствами: екологічні ризики. У *Збірник тез доповідей 80-ї наукової конференції викладачів академії* (м. Одеса, 7–8 травня 2020 р.) (с. 344–345). Одеса: Одеська національна академія харчових технологій. <https://card-file.ontu.edu.ua/handle/123456789/13687> (дата звернення: 2 грудня 2024 р.)
10. Зварич, Р., Дудник, Ю., Гомотюк, В., & Боднар, С. (2022). Ризик-менеджмент цифрової трансформації в умовах пандемії. *Вісник економіки*, (1), 38–53. <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.01.038>

References

1. Skopenko, N. S., & Rezyuk, V. V. (2024). Teoretychni pidkhydy do vyznachennia investytsiynykh ryzykiv ta suchasni metody upravlinnia nymy. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, (16), 108–116. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.16.108>
2. Zhovnovach, R. I., Romanchuk, S. A., & Shevchuk, M. O. (2019). Upravlinnia ryzykamy investytsiynoho marketynhu dyversyfikovanykh pidpriemstv. *Efektivna ekonomika*, (11), 2–6. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.11.17>
3. Markowitz, H. M. (1991). *Portfolio selection: Efficient diversification of investments* (2nd ed.). New York: John Wiley & Sons.
4. Taylor, J. W. (2008). Estimation value at risk and expected short-fall using expectiles. *Journal of Financial Econometrics*, 6(3), 231–252. <https://doi.org/10.1093/jfifinec/nbn001>
5. Titman, S., Keown, A. J., & Martin, J. D. (2021). *Financial management: Principles and applications* (14th Global Ed.). London: Pearson Education Limited.
6. Haidys, N. M. (2002). *Investuvannia*. Lviv: Lvivskiy bankivskiy instytut NBU.
7. Yevstakhevych, V. L., Komar, V. M., Harmash, R. V., Ozhybko, V. B., Voiinskyi, N. V., & Davydovych, M. I. (2024). Kliuchovi ryzyky funktsionuvannia pidpriemstv kharchovoi promyslovosti v umovakh viiny. *Akademichni vizii*, (27). <https://doi.org/10.5281/zenodo.13481699>
8. Basiurkina, N. I., & Laskaiev, O. M. (2021). Ryzyky khlibopekarnoho biznesu v Ukraini. U *Ekonomichni ta sotsialni aspekty rozvytku Ukrainy na pochatku XXI stolittia – 2021: IX Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia* (m. Odesa, 19–20 zhovtnia 2021 r.) (s. 327–330). Odesa: Odeska natsionalna akademiia kharchovykh tekhnolohii. <https://card-file.ontu.edu.ua/handle/123456789/19303> (data zvernennia: 2 hrudnia 2024 r.)
9. Nemchenko, V. V., & Nemchenko, H. V. (2020). Upravlinnia kharchovymy pidpriemstvamy: ekolohichni ryzyky. U *Zbirnyk tez dopovidei 80-i naukovoї konferentsii vykladachiv akademii* (m. Odesa, 7–8 travnia 2020 r.) (s. 344–345). Odesa: Odeska natsionalna akademiia kharchovykh tekhnolohii. <https://card-file.ontu.edu.ua/handle/123456789/13687> (data zvernennia: 2 hrudnia 2024 r.)
10. Zvarych, R., Dudnyk, Yu., Homotiuk, V., & Bodnar, S. (2022). Ryzyk-menedzhment tsyfrovoy transformatsii v umovakh pandemii. *Visnyk ekonomiky*, (1), 38–53. <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.01.038>